

План рада на наставном предметуНазив предмета: **Системи безбедности**

Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Број кредита	Фонд часова
НБ.2.12.	Обавезни	III	7	45+15

Циљеви предмета	<p>Циљ предмета је проширење и продубљење стечених знања из области безбедности са акцентом на системском мишљењу, упознавању са динамиком, структуром и начином функционисања система националне безбедности Републике Србије и других земаља, упознавању са кључним разликама између система националне безбедности тоталитарних/слабих и демократских држава, као и са системима безбедности на наднационалном нивоу. Имајући у виду динамичну природу безбедности у савременим условима, предмет треба да оспособи студенте за самостално уочавање кључних карактеристика модерних система националне безбедности и за препознавање промена у њиховој структури, као и интеракција са ближим и даљим окружењем. Такође, кроз развијање способности за примену системско-структуралног приступа у анализи безбедносних потреба и интереса појединаца, колектива, државе и међународне заједнице, студенти се припремају за управљање организационим системима, мерама, пословима и активностима задовољења ових потреба и интереса.</p>
Исход изучавања	<p>Кроз усвајање градива, студенти стичу следећа знања и способности: повезивање појма безбедности са појмовима систем безбедности и национална безбедност; разликовање и описивање изазова, ризика и претњи Републици Србији; описивање институционалне основе система националне безбедности Републике Србије и других држава; разликовање надлежности појединачних подсистема, сегмената и субјеката система националне безбедности (војска, полиција, обавештајно-безбедносни систем, систем заштите и спасавања, недржавни системи безбедности, грађани); упоређивање других система безбедности са системом безбедности Републике Србије и препознавање кључних разлика између њих; анализирање динамике развоја система националне безбедности Републике Србије и других земаља; препознавање и аргументовано образлагање кључних карактеристика система националне безбедности тоталитарних/слабих и демократских држава у савременом свету; препознавање, описивање и разликовање наднационалних система безбедности (ОУН, ЕУ, НАТО).</p>
Садржај и структура предмета	<p>Организациони системи и системско мишљење; Примена системско-структуралног (организационо-функционалног) приступа у тумачењу безбедносних феномена (у анализи и решавању безбедносних проблема); Појмовно одређење безбедности, националне безбедности и система безбедности; Изазови, ризици и претње Републици Србији; Систем националне безбедности Републике Србије (институционална основа, безбедносна политика и стратегија безбедности, структура, конвенционални, неконвенционални и суплементарни субјекти, контрола и реформа сектора безбедности); Системи националне безбедности развијених земаља и земаља у окружењу; Недржавни системи безбедности; Системи безбедности тоталитарних/слабих и демократских држава; Наднационални системи безбедности.</p>

ПРЕДАВАЊА		
недеља	Тематска јединица	број часова
I	Појам и елементи организационих система	3
II	Подела и обележја организационих система	3
III	Системско мишљење (принципи и фактори)	3
IV	Системско мишљење (принцип повратног дејства)	3
V	Значење безбедности у савременом контексту	3
VI	Појмовно одређење и елементи система безбедности	3
VII	Карактеристике система безбедности	3
VIII	Основи система безбедности (концепције безбедности)	3
IX	Основи система безбедности (међународни и правни)	3
X	Појам националне безбедности	3
XI	Безбедносна политика и стратегија безбедности	3
XII	Структура система националне безбедности Србије	3
XIII	Систем колективне безбедности и ОУН	3
XIV	Систем безбедности Европске уније	3
XV	Северноатлантски савез (НАТО)	3

ВЕЖБЕ		
недеља	Тематска јединица	број часова
I	Упознавање с предметом и начином реализације вежби	1
II	Појам националне безбедности	1
III	Национална безбедност и национални интереси	1
IV	Стратегија националне безбедности Републике Србије	1
V	Правна уређеност система безбедности Републике Србије	1
VI	Структура система безбедности Републике Србије (управљачки део)	1
VII	Структура система безбедности Републике Србије (извршни део)	1
VIII	Реформа сектора безбедности Републике Србије	1
IX	Контрола сектора безбедности Републике Србије	1
X	Системи безбедности тоталитарних режима	1
XI	Одбрана семинарских радова/есеја	1
XII	Систем безбедности Европске уније (развој до краја хладног рата)	1
XIII	Систем безбедности Европске уније (развој након хладног рата)	1
XIV	Систем безбедности Сједињених Америчких Држава	1
XV	Колоквијум	1

Облици извођења наставе	Предавања, вежбе са дискусијама, колоквијум (припрема, спровођење и оцењивање), семинарски рад/есеј (припрема и одбрана), индивидуално читање литературе.	
Начин оцењивања на предмету	предиспитне обавезе: 40 поена (активност током наставе 10, колоквијум 20, семинарски рад 10). испит: до 60 поена.	
Литература	обавезна	Keковић, З. (2014). <i>Системи безбедности</i> . Београд: Факултет безбедности. (и претходна издања)
	допунска	Драгишић, З. (2011). <i>Систем националне безбедности Републике Србије</i> . Београд: Факултет безбедности.
Подаци о наставницима и сарадницима на предмету	проф. др Зоран Кековић Е-mail: zorankekovic@yahoo.com Консултације: уторак од 11,00 до 13,00 Асистент Иван Димитријевић Е-mail: dimitrijevic@fb.bg.ac.rs Консултације: четвртак од 13,00 до 15,00	

ИСПИТНА ПИТАЊА СИСТЕМИ БЕЗБЕДНОСТИ

I ТЕОРИЈСКИ И ПРАВНИ ОСНОВИ СИСТЕМА БЕЗБЕДНОСТИ

1. Организациони системи – појам и елементи
2. Окружење као елемент организације
3. Функција као елемент организације
4. Циљеви као елемент организације
5. Структура као елемент организације
6. Разликовање структуре система од агрегата
7. Подела организационих система
8. Статичка и динамичка комплексност система
9. Стабилност и отпорност система и фактори који утичу на њих
10. Значај принципа полуге за стабилност система
11. Обележја организационих система – интеракција
12. Обележја организационих система – сложеност и детерминизам
13. Обележја организационих система – ентропија и адаптација
14. Обележја организационих система – регулација
15. Обележја организационих система – хијерархија и диференцијација
16. Обележја организационих система – еквифиналитет и функционисање система
17. Принципи системског мишљења – принцип повратног дејства
18. Принципи системског мишљења – подстицајно повратно дејство
19. Принципи системског мишљења – уравнотежујуће повратно дејство
20. Принципи системског мишљења – принцип полуге
21. Принципи системског мишљења – принцип метапозиције
22. Фактори који обликују системско мишљење – ментални модели
23. Грешке у перцепцији и ментални модели
24. Каузалан линеаран однос и његов значај за системско мишљење
25. Каузалан нелинеаран однос и његов значај за системско мишљење
26. Значај теорије хаоса за системско мишљење
27. Најчешћи стереотипи у каузалном моделу
28. Металогичко мишљење у системском мишљењу
29. Безбедност као вредност, циљ и интерес
30. Појам безбедносних изазова, ризика и претњи
31. Однос безбедности и слободе као филозофски и политички дискурс
32. Систем безбедности (функционални појам)
33. Систем безбедности (теоријски појам)
34. Однос циља и узрока у одређењу појма система безбедности
35. Проблеми појмовног одређења интегралне безбедности
36. Предмет интегралне безбедности
37. Основне карактеристике система безбедности
38. Ограничавајући чиниоци теоријског изучавања система безбедности
39. Плурализам теоријских схватања у изучавању система безбедности као друштвене појаве
40. Фактори (концепције) који опредељују решења у систему безбедности
41. Општа (теоријска) концепција система безбедности (појам и садржај)
42. Политичка концепција система безбедности (појам и садржај)

43. Уставно-правна концепција безбедности (појам и садржај)
44. Унутрашње-правни основи система безбедности
45. Међународно-правни основи система безбедности

II СТРУКТУРА СИСТЕМА НАЦИОНАЛНЕ БЕЗБЕДНОСТИ

1. Традиционално схватање националне безбедности
2. Хоризонтално ширење истраживачког поља националне безбедности
3. Вертикално ширење истраживачког поља националне безбедности
4. Минималистички и максималистички модел схватања државе по Бузану
5. Синтетички приступ дефинисању националне безбедности
6. Ограничени и неограничени државно-оријентисани приступ националној безбедности
7. Однос националне безбедности и националних интереса
8. Институционални и ванинституционални актери сфере безбедности
9. Систем националне безбедности Републике Србије (историјат и елементи)
10. Појам безбедносне политике
11. Појам безбедносне стратегије
12. Спољна политика као елемент безбедносне политике
13. Политика одбране као елемент безбедносне политике
14. Политика унутрашње безбедности као елемент безбедносне политике
15. Економска политика као елемент безбедносне политике
16. Социјална политика као елемент безбедносне политике
17. Систем националне безбедности Републике Србије (појам и штићене вредности)
18. Начела система безбедности Републике Србије
19. Структура система националне безбедности Републике Србије
20. Управљачка структура система националне безбедности Републике Србије
21. Извршна структура система националне безбедности Републике Србије
22. Функционалне активности националне безбедности Републике Србије
23. Безбедносна структура система националне безбедности
24. Савет за националну безбедност
25. Појам и развој полиције као институције
26. Правни основи и овлашћења полиције у Србији
27. Полицијски послови и организација полиције у Србији
28. Полицијска етика и контрола рада полиције
29. Систем одбране Републике Србије (појам и функције)
30. Структура система одбране Републике Србије
31. Стратегијско планирање као функција управљања системом одбране
32. Обавештајно-безбедносни подсистем система безбедности РС (појам и структура)
33. Обавештајно-безбедносне установе Министарства одбране РС
34. Обавештајно-безбедносне установе Министарства спољних послова
35. БИА – правни основ и делокруг рада
36. БИА – унутрашња организација, контрола рада, сарадња с другим државним органима
37. Биро за координацију рада служби безбедности
38. Правосудни систем у систему безбедности РС (функције и структура)
39. Инспекцијски органи у систему безбедности РС (функције и овлашћења)
40. Царински систем у систему безбедности РС (међународни и нутрашњи инструменти)
41. Подсистем заштите и спасавања РС (историјат, функције, структура)
42. Систем заштите животне средине у систему безбедности РС (правни основи, структура)
43. Реформа сектора безбедности РС (циљ, садржај)

44. Реформа система одбране РС (циљ, садржај)
45. Контрола сектора безбедности (садржај и аспекти контроле)
46. Безбедносно самоорганизовање цивилног друштва („цивилно друштво“ и супсидијарност)
47. Приватна безбедност („западни“ и „транзицијски“ модел приватизације безбедности)
48. Приватна безбедност у систему безбедности РС (настанак и развој)
49. Актуелно стање приватне безбедности у Србији
50. Корпоративна безбедност у систему безбедности РС (појам, значај)
51. Корпорацијски криминал (појам и последице)
52. Супротстављање корпорацијском криминалу у Србији (правни основи)
53. Интересне групе (појам и утицај на друштво)
54. Значај невладиног сектора за систем безбедности РС
55. Локална самоуправа у систему безбедности РС

III УПОРЕДНИ СИСТЕМИ БЕЗБЕДНОСТИ

1. Појам тоталитарних и ауторитарних режима
2. Стаљинов тоталитарни систем
3. Италијански фашизам
4. Немачки националсоцијализам
5. Тоталитаризам и службе безбедности
6. Развој и карактер служби безбедности у тоталитарним друштвима
7. Појам слабих држава
8. Чиниоци који обликују безбедност слабих држава (структурни фактори)
9. Чиниоци који обликују безбедност слабих држава (економско-социјални фактори)
10. Чиниоци који обликују безбедност слабих држава (политички фактори)
11. Безбедносне структуре слабих држава (основне карактеристике)
12. Типови демократских држава и њихов значај за системе безбедности
13. Карактер безбедносних претњи у демократским државама
14. Наднационални безбедносни системи (појам и елементи наднационалности)
15. Настанак, циљеви и унутрашња структура ОУН
16. Улога УН у решавању криза
17. Европски безбедносни идентитет – историјат
18. Институционална структура ЕУ
19. Развој и остваривање заједничке спољне и безбедносне политике ЕУ
20. Унутрашња безбедност као стуб европске безбедности
21. ЕУ и заштита критичне инфраструктуре
22. Придруживање и приступање ЕУ (критеријуми, предности, ограничења)
23. Циљеви и ограничења спољне и безбедносне политике ЕУ у 21. веку
24. Северноатлантски савез (НАТО)
25. Безбедносни систем Федералне Републике Немачке
26. Безбедносни систем Француске
27. Безбедносни систем Уједињеног Краљевства
28. Безбедносни систем Сједињених Америчких Држава
29. Безбедносни систем Руске Федерације
30. Безбедносни систем Републике Хрватске